Emnebeskrivelse for

"HMS-rådgiverutdanning"

MODUL 3

SVF-6008
Mellommenneskelige og organisatoriske forhold
(Psykososialt arbeidsmiljø)

20 studiepoeng

Et videreutdanningstilbud utviklet av Institutt for sosiologi og Institutt for psykologi

Godkjent av Det samfunnsvitenskapelige fakultet 22.03.2004, revidert april 2005, mai 2006.
Gjeldende fra høsten 2006.

I N N H O L D

1. Bakgrunn
2. Mål for modul 3: Mellommenneskelige og organisatoriske forhold
3. Målgruppe
4. Innhold
5. Opptakskrav
6. Studiets gjennomføring og undervisning
7. Eksamen
8. Pensum
9. Evaluering av studietilbudet

1. Bakgrunn

Studiet "Mellommenneskelige og organisatoriske forhold" er en 20 studiepoengs modul som inngår som en selvstendig modul i et større utdanningstilbud kalt "HMS-rådgiverutdanning" (80 studiepoeng) rettet mot ansatte i Forsvaret, og mot andre yrkesgrupper innen offentlig og privat virksomhet som er involvert i HMS-arbeid. Rådgiverutdanningen er et flerfaglig tilbud utviklet gjennom et samarbeid mellom Forsvarets Overkommando og Universitetet i Tromsø. Flerfaglig innebærer at HMS-området belyses gjennom flere fagområder innenfor samfunnsvitenskapene.

Målet er å kvalifisere studentene til HMS-rådgivere gjennom å:

- Skape en felles faglig plattform for HMS-rådgivere i ulike virkeområder og virksomheter.
- Øke deltakernes innsikt innenfor områder på samfunns-, organisasjons- og individnivå som har betydning for arbeidet med helse-, miljø- og sikkerhet.
- Legge grunnlag for kritisk refleksjon knyttet til sammenhengen mellom teorifaglige perspektiver og lokale problemstillinger hentet fra deltakernes egen virkelighet.
- Bidra til utvikling av handlingskompetanse gjennom å kontinuerlig knytte teori og praksis sammen
- Danne grunnlag for senere spesialisering og videre kvalifisering innenfor de ulike fagområder som HMS-arbeidet omfatter.

Rådgiverutdanningen er satt sammen av fire moduler à 20 studiepoeng. Det gis også adgang til å velge enkeltmoduler. De fire modulene er som følger:

1. HMS-rådgiverens rolle og funksjon
2. Ledelse og implementering av HMS-arbeid
3. Mellommenneskelige og organisatoriske forhold
4. Risiko og risikoatferd

Innenfor et videre utdanningsløp kan disse modulene kombineres samlet eller enkeltvis med andre moduler fra UiTø eller andre utdanningsinstitusjoner mot en eventuell lavere grad (bachelorgrad).

2. Mål for modul 3: Mellommenneskelige og organisatoriske forhold

Både gjennom krav til effektivitet og omstilling stilles dagens arbeidstakere overfor store utfordringer. Forutsetningen for at den enkelte skal være i stand til å møte dette er at man inngår i et faglig/sosialt fellesskap som gir trygghet, støtte og muligheter for selvrealisering.

Gjennom dette studiet rettes søkelys mot noen av de forhold som påvirker det psykososiale arbeidsmiljøet og man går nærmere inn på noen av de oppgaver og utfordringer man som HMS-rådgiver står overfor. Studiet belyser det psyko-sosiale arbeidsmiljø fra forskjellige faglige vinkler med vekt på sosiologiske og psykologiske perspektiver.

Målet for studiet er følgende:

- Gi studentene en innføring i sosiologiske og psykologiske forklaringsprinsipper, begreper og prosesser og deres betydning for analyser av arbeidslivet.
- Gi studentene innsikt i grunnleggende begreper knyttet til analyser av det psykososiale arbeidsmiljøet.
- Utvikle studentenes forståelse av arbeidsmiljøets plass og betydning for det enkelte individ, med særlig vekt på omstillingsprosesser.
- Bidra til å forbedre studentenes evne til å forstå kompleksiteten og mangfoldet i interaksjonen mellom arbeidstaker og arbeidsorganisasjon.
- Styrke studentenes kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere arbeidsmiljøet.
- Gi studentene praktiske ferdigheter og kunnskap om metoder og verktøy som kan brukes i HMS-arbeid.

3. Målgruppe

Målgruppen for studiet er ansatte i Forsvaret og annen offentlig eller privat virksomhet som har behov for kompetanse innen organiseringen av helse-, miljø- og sikkerhet.

4. Innhold

Det faglige innholdet under de ulike tema er som følger:

1. **Individet i organisasjonen.** Her er målet å gi studentene en innføring i perspektiver på grunnleggende sosiale og psykologiske prosesser, slik som læring, problemløsning og beslutningstaking. Personlighet og individuelle forskjeller vil også bli belyst, og dynamikken i forholdet mellom individuell atferd og sosial kontekst fremheves og belyses gjennom forskjellige teorier.

2. **Arbeidsmiljø, stress og helse**. Fokus rettes mot arbeidslivet i endring og de utfordringer både organisasjoner og individer står overfor. Det gis en presentasjon av viktige psykologiske og sosiale faktorer i arbeidsmiljøet, stress/utbrenthet og forhold knyttet til jobbengasjement, jobbtilfredshet og organisasjonstilknytning. I tillegg tas det opp metoder for kartlegging av arbeidsmiljø.

3. **Metoder i HMS-arbeid.** Her rettes søkelys mot hvordan enkeltpersoner og grupper reagerer på organisatorisk omstilling og hvordan HMS-rådgiveren kan bistå i dette. Videre vil vanlige arbeidskonflikter og konflikttyper bli belyst, samt metoder og teknikker for å drive aktiv konfliktløsning. Det rettes fokus mot den personlige samtale både som grunnlag for å identifisere problemer og som bidrag til hjelp og støtte for den enkelte. Det legges her særlig vekt på den rolle HMS–rådgiveren har i en slik situasjon.

5. Opptakskrav

- Generell studiekompetanse eller opptak på bakgrunn av realkompetanse (gjelder søkere som er 25 år eller mer).

6. Studiets gjennomføring og undervisning

Studiet gjennomføres ved deltakelse på 3 samlinger av 3 dagers varighet samt selvstudium og faglig veiledning. Det kreves at studentene deltar på minst 70% av den samlingsbaserte undervisningen for å få fremstille seg til eksamen.

Undervisningen på samlingene vil bestå av en kombinasjon av forelesninger, gruppearbeid og plenumsdiskusjoner.

Gruppearbeidene og plenumsdiskusjoner vil primært sentreres om de temaene som tas opp på forelesningene. Det forutsettes at studentene er forberedt før samlingene gjennom selvstudium, samt at de følger studieprogresjon gjennom oppmøte til undervisning, gruppearbeid og veiledning.

I forbindelse med veiledning vil det bli benyttet nettbasert kommunikasjon.

7. Eksamen

Eksamen vil bli gitt i form av en skriftlig oppgave over oppgitt tema. Oppgavens omfang er inntil 20 sider, og skal være en individuell besvarelse. Oppgaven skal ta utgangspunkt i de temaene som tas opp på samlingene og den praksis HMS-rådgiveren har til daglig. Oppgaveteksten vil bli delt ut på første samling og det legges opp til at deltakerne skal jobbe med oppgaven gjennom hele studieperioden.

Det vil bli gitt en individuell skriftlig veiledning pr. deltaker. I tillegg vil det bli gitt oppgaveveiledning på studiesamlingene. Denne veiledningen kan foregå både i fellessekvenser og deltakerne mellom.

Ved eksamen benyttes en karakterskala som går fra A til F, der A er den beste karakteren. Kandidater som får dårligere karakter enn E har ikke bestått eksamen.

Kontiunasjonseksamen avholdes i begynnelsen av det nye semesteret etter siste ordinære eksamen jf § 21 i forskriftene for eksamener ved Universitetet i Tromsø. Kontiuasjonseksamen gjennomføres ved å forbedre den allerede innleverte oppgaven.

8. Pensum

Pensumlitteraturen skal ha et omfang på 1250 sider. Det vil bli utarbeidet egen pensumliste for hver modul.

9. Evaluering av studietilbudet

Det vil bli gjennomført regelmessig intern evaluering av undervisning, studie-opplegg og arbeidsformer. Evalueringen har flere siktemål. Den skal engasjere og ansvarliggjøre deltakerne med hensyn til egen læring; være et hjelpemiddel for

å kunne koordinere og justere undervisningen og arbeidsformer, og gi tilbakemeldinger til de faglige ansvarlige om tilbudets kvalitet og relevans. Valg av evalueringsmetode og gjennomføring vil skje i tråd med opplegget og de retningslinjer Universitetet i Tromsø legger til grunn for slikt arbeid.